

Limitsiz Spor

TEMMUZ-AĞUSTOS 2018/SAYI 10

ENGEL TANIMAYAN SPOR PLATFORMU

PARALİMPİK OKÇULARDAN ALTIN

**Sesi
Görenler'in
İspanya
Macerası**
Cem Çınar

**ELKE LALE
DÜNYA
ŞAMPİYONU**

**İŞİTME
ENGELLİLERDE
FİZİKSEL
EĞİTİM**
Nevin Ergun

**Pistlerin
RÜZGÂR KIZI** Hamide Doğangün

**Daniel
Dias**
HER ŞEY HAYAL
KURMAKLA BAŞLAR

**Sosyoekonomik Etmenler
Sportif Başarıyı Nasıl Etkiler:**
Gizem Girişmen

**2020'ye
HAZIRIZ**

Meryem Betül Çağlar
Alican Özcan

FİYATI: 15TL
(KKTC FİYATI: 18TL)

Sosyoekonomik Etmenler Sportif Başarıyı Nasıl Etkiler:

Gizem Girişmen

Milli Sporcu, Paralimpik Oyunlar Şampiyonu

Stratejik hedefler doğrultusunda kaynakları etkin yönetmek ve öncelikleri doğru

belirlemek, başarıda en etkili unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Engelsiz Spor ve Paralimpik Spor Örnekleri Üzerine Bir İnceleme

Yapılan çalışmalar bir ülkenin sportif başarısını öncelikle iki etmene bağlamaktadır: Bunlardan birincisi Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH), ikincisi de ülkenin nüfus yoğunluğudur (De Bosser et al. 2006, Seiler 2013, Swartz et al. 2016, Buts et al. 2011). De Bosser'e göre, "Bu iki etmen,

uluslararası spor başarısındaki değişkenliğin %50'den fazlasını açıklamaktadır." Anlaşılacağı üzere GSMH ve nüfus yoğunluğu bakımından diğer ülkelerden daha gelişmiş olan ülkeler sportif başarı elde etmeye daha yatkındır. Olimpiyat oyunlarında madalya tablosunun başında yer alan yüksek GSMH ve nüfusa sahip az sayıda ülke de bu eğilimin sağlamasını ortaya koymaktadır. Sportif başarı üzerinde etkili olan bir diğer öge de ülkelerin politik sistemidir. Komünist ülkeler ya da geçmişte komünizmi uygulamış olan ülkeler, spora yapılan yatırım ve spor kültürünün içselleştirilmiş

olmasından hareketle yüksek başarılarla imza atmaktadırlar (Buts at el. 2011, De Bosser et al. 2006). Spor kültürü dediğimiz zaman, spora katılımı elit spor arasındaki ilişkiyi inceleyen “çifte piramit teorisi”nden de söz etmek önemlidir (Van Bottenburg 2002, de Jong et al. 2010). Bu teori, spora katılım ve elit spor arasında iki yönlü bir geçiş olduğunu, spora katılımın elit sporu destekleyici ve besleyici etkisinin bulunduğunu, buna karşılık elit sporun da spora katılıma yönelik ilgiyi artırdığını öne sürmektedir.

GSMH ve nüfus çokluğu ölçüsünde olmasa da, yakın geçmişte ya da güncel olarak spor etkinliklerine ev sahipliği yapmanın da spor başarısını olumlu etkilediği anlaşılmaktadır, çünkü büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmak yoğun altyapı yatırımı, sporcu gelişiminde önemli olan tesislerin kurulması ve yüksek performans gerektiren sporlar için uygun koşulların sağlanması anlamına gelmektedir (Bernard&Busse 2004, Buts et al. 2011).

Son olarak, spor başarısında ülkeyi temsil eden takımın sayısal büyüklüğünün altını çizmek gerekmektedir. “Büyük takımlara sahip olan ve spor etkinliklerine daha çok sayıda sporcu ile katılım sağlayan ülkelerin madalya kazanma oranı daha yüksektir.” (Seiler 2013:208). Bir ülkenin spor organizasyonlarına büyük takımlarla katılabilmesi için oyunlardan önce daha nitelikli stratejik planlama yapması, bu stratejiler uyarınca da sporcularını her spor branşı için farklılık gösteren yeterlilik kriterlerini sağlamaya ve kota alım süreçlerine yönelik desteklemesi ve yetiştirmesi gerekmektedir.

Spor başarısındaki makro boyuttaki etmenlerin önemine karşın, bugün ülkeler stratejik planlama yaklaşımlarına git gide daha çok önem vermekte, kontrol edilemeyen değişkenlerin etkisini olabildiğince azaltmaya uğraşmaktadır. Küçük ülkelerin, rekabette daha başarılı oldukları belli başlı sporlara yatırım yapması daha uygun bir strateji

olarak değerlendirilmektedir çünkü küçük bir ülkede maddi olanaklar, nüfus yoğunluğu, yüzölçümü, uygun iklim koşulları, spor odaklı kültür ve gelişmiş spor altyapısı gibi etmenlerin çoğuna aynı anda rastlamak çok olası değildir (Seiler 2013).

Yukarıda dile getirilen unsurlar ve geçmiş çalışmalar büyük oranda engelsiz spora dayalı olarak oluşturulmuştur. Oysa paralimpik spor ve engelsiz spor arasında belli başlı ayrımlar vardır ve Paralimpik boyutta spor başarısını kavrayabilmek için bu ayrımları iyi tanıyabilmek gerekmektedir.

En büyük ayrım, paralimpik spordaki sınıflandırma sistemiyle ilintilidir. Her ne kadar engelsiz sporda yaşa ve kilo kategorilerine göre belli sınıflandırma sistemleri varsa da paralimpik sporda sistemin temeli, sporcuların engelini sportif performanslarına minimum etki edecek şekilde sınıflandırılması, kimlerin yarışmaya uygun olduğunun belirlenmesi, fair play vb. üzerine kuruludur.

Paralimpik sporu engelsiz spor sisteminden ayıran bir diğer durum da sporcuların kariyerinin engel durumundan, engelin doğuştan veya sonradan olmasından yüksek ölçüde etkilenmesidir. Sporçunun spora erişimi engelle birlikte ciddi değişim gösterir. Spor kulüpleri ve okullar gibi, engelsiz spora erişim için kritik önemdeki unsurlar, paralimpik sporda yerini rehabilitasyon merkezlerine ve/veya özel eğitim veren okullara bırakır. Bu ayırım sporcu kariyerini ciddi biçimde etkiler, çünkü yeteneğin belirlenmesi, geliştirilmesi, spora katılımın sağlanması ve ülkelerin sistemlerinin bunlara ne ölçüde uygun olduğu gibi değişkenler devreye girer.

Buts'un 2011'de yapmış olduğu araştırma göstermiştir ki paralimpik sporda başarıyı etkileyen unsurlar,

olimpik boyuttaki etmenlerle benzeşmektedir. GSMH ile paralimpik başarı arasında pozitif korelasyon vardır, özellikle de engelli spor branşlarında yardımcı ekipman (ör: yarış için kullanılan tekerlekli sandalyeler, protezler) gereksinimi gibi maliyeti yükselten etkenler düşünüldüğünde. Ancak Rio 2016 Paralimpik Oyunlar madalya tablosu; stratejik planlamayı ülkenin güçlü yönlerine göre şekillendiren, kaynaklarını belli branşlarda etkin yöneten ülkelerin, ekonomik ve nüfusa ilişkin tüm olumsuzluklara karşın ciddi başarılar elde ettiğini ortaya koymaktadır. Kısaca, stratejik hedefler doğrultusunda kaynakları etkin yönetmek ve öncelikleri doğru belirlemek, başarıda en etkili unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

Bernard, A. B., Busse, M. R. (2004). Who wins the olympic games: economic resources and medal totals. *Review of Economics and Statistics*, 86, 413-417.

Bottenburg, M. van (2002). **Sport for all and elite sport: do they benefit one another?** Paper for the IX World Sport for All Congress, Papendal, the Netherlands, 27-30

October.

Buts, C., Heyndels, B., Jegers, M., & Du Bois, C. (2011). Socioeconomic Determinants of Success at the Summer Paralympics. *Journal of Sports Economics*, 14(2), 133-147.

De Bosscher V, De Knop P, Van Bottenburg M, Shibli S, Bingham J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12(3), 113-136.

De Bosscher V, De Knop P, Van Bottenburg M, Shibli S. (2006). A conceptual framework for analyzing sports policy factors leading to international sporting success. *European Sport Management Quarterly*, 6(2), 185-215.

de Jong, R., Vanreusel, B., & van Driel, R. (2010). Relationships Between Mainstream Participation Rates and Elite Sport Success In Disability Sports. / *Relationen Zwischen Den Teilnahme Raten Im Breitensport Und Erfolgen Im Elite-Sport In Behindertensportarten.* *European Journal Of Adapted Physical Activity*, 3(1), 18-29.

Patatas, J., De Bosscher, V., & Legg, D. (2018). **Understanding parasport: an analysis of the differences between able-bodied and parasport from a sport policy perspective.** *International Journal of Sport Policy*, 1-20. doi:10.1080/19406940.2017.1359649

Seiler, S. (2013). Evaluating the (your country here) olympic medal count. *International Journal of Sports Physiology And Performance*, 8(2), 203-210.

Swartz, L., Bantjes, J., Rall, D., Ferreira, S., Blauwet, C., & Derman, W. (2016). "A More Equitable Society": The Politics of Global Fairness in Paralympic Sport. *Plos One*, 11(12), e0167481. doi:10.1371/journal.pone.0167481

